

DISINFORMATION AS A THREAT TO NATIONAL SECURITY

Abstract: Globalization, political polarization and the speed with which information travels have created a new reality and challenges for the vital interests of democratic societies. Tackling disinformation, whether foreign or domestic, is now a national security issue as it sows discord in our society. The article studies the information disorder in the post-Cold War era, the essence of disinformation and its elements as well as the threats it introduces to the defense and security sector.

Author information:

Zdravko Kuzmanov

Chief assist. prof. PhD

in Management of Security Systems Department
at Konstantin Preslavsky University of Shumen

✉ z.kuzmanov@shu.bg

🌐 Bulgaria

Keywords:

National security, information disorder,
threat, disinformation, fake news.

Въведение

Понятието за национална сигурност претърпя промени в ерата след Студената война, характеризираща се с глобализация и взаимозависимост. Демократичните държави се сблъскаха с нови предизвикателства пред техните политически програми, които измениха международната архитектура на сигурността. Заплахите за жизненоважните интереси идват както от машинациите на трети държави, така и от недържавни субекти (тероризъм и организирана престъпност) с голяма капилярност между тях, особено очевидна при дезинформационни действия и агресии в киберпространството. Наблюдаваме съществена ерозия в международния ред и забележителна промяна в отношенията между правителства и техните граждани, за която допринасят медиите и новите технологични иновации, породили промяна на парадигмата в средствата за масово осведомяване, която беше определена като „комуникационен глобализъм“.

Начинът, по който потребителите имат достъп, обработват и споделят информация улеснява източниците на заплахи да разпространяват дезинформация и да използват съвременната информационна среда, създавайки значителна заплаха за демократичното общество, върховенството на закона и свободата. Дезинформацията има потенциала да увеличава разделението в обществото, да подкопава доверието в държавните институции и да нарушава редица национални инициативи за сигурност като реакцията на правителството при кризи в общественото здраве, което се наблюдаваше през март 2020 г. Съответно, кампаниите за дезинформация следва да се разглеждат като заплаха за националната сигурност и социално-политическата стабилност на страната, изискваща действия от всички заинтересовани субекти на сигурността.

Същност и елементи на дезинформацията като част от информационния безпорядък

Дезинформацията не е ново понятие и макар отдавна да влияе на политическия дискурс, то намери нова опора в настоящата ера, в която много демокрации страдат от нарастващо политическо поляризиране, все по-широко комерсиализирана медийна среда, кулминация в

използването на социални мрежи и рекордно ниски нива на доверие в управлението на институциите.

Две скорошни събития върнаха към живот стария термин, макар и с променен смисъл. Събитията - Брекзит и президентската изборна кампания в САЩ бяха белязани от фалшиви новини, разпространявани чрез медиите и социалните мрежи и популяризирани в публичното пространство.

Фалшивите новини създават **информационен безпорядък**. Голяма част от дискурса относно тях се свързва с три понятия: **невярна информация** („misinformation“), **дезинформация** („disinformation“) и **вредна информация** („malinformation“). (Фигура 1)

Фигура 1. Видове информационен безпорядък

Източник: Humprecht, Esser, VanAelst

Важно е да се разграничат новините, които са създадени, произведени или разпространени от „агенти“, които възнамеряват да навредят, от тези, които не са: [2]

- **Невярна информация**: информация, която е невярна, но не е създадена с намерение да причини вреда;

- **Дезинформация**: информация, която е фалшива и умишлено създадена, за да навреди на отделни индивиди, социална група, организация или държава;

- **Вредна информация**: вярна информация, разпространявана с цел причиняване на вреди, например чрез теч на конфиденциална информация.

Подвеждащото съдържание на дезинформацията се създава с **цел** генериране на печалби, преследване на политически цели или злонамерена измама. Една от най-известните дезинформационни кампании е създаването на дублирана версия на беглийския вестник „Le Soir“ с фалшива статия, в която се твърди, че френският президент Емануел Макрон е финансиран от Саудитска Арабия. Друг пример е разпространението на документи, твърдящи, че Макрон поддържа офшорна банкова сметка на Бахамските острови. Изследователи от

университета в Оксфорд идентифицират правителствени и неправителствени участници в 70 страни, които извършват организирана масова манипулация на социалните медии в целия свят или това, което те наричат „глобален ред за дезинформация“. [1]

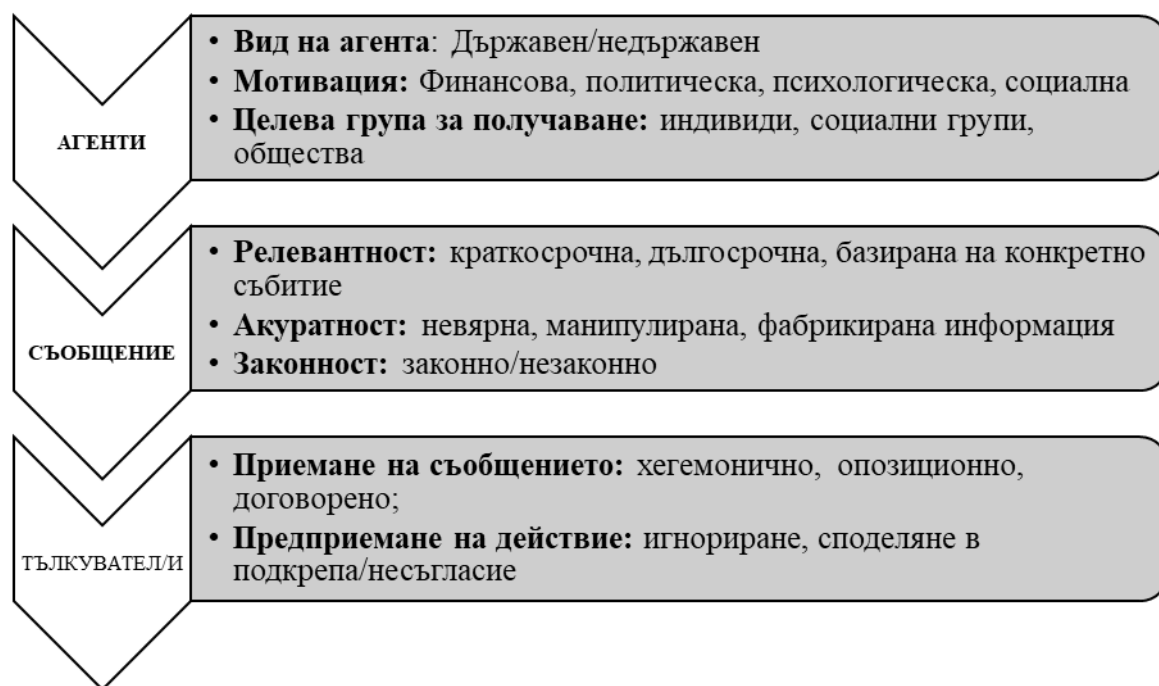
За цялостното разбиране на дезинформацията и информационния безпорядък е необходимо да се вземат предвид техните три **елемента** (Фигура 2) [2]:

- **Агенти:** източници на дезинформация с различна мотивация; лица/организации, създаващи и разпространяващи дезинформация;

- **Съобщение:** същността на дезинформационната кампания; вид, формат и характеристики на дезинформацията;

- **Тълкувател:** получател на дезинформацията; лица/организации, тълкуващи получената информация и предприемащи действия относно нея.

Дезинформацията може да се разпространява скрито чрез агенти, организации и фалшификати в писмен и устен вид, както и открито чрез официална пропаганда, дипломатически акции, журналисти и културни организации. От ключово значение за борбата с дезинформацията е разследването на установената кампания с цел разкриването на нейните агенти и тяхната мотивация.

Фигура 2. Елементи на информационния безпорядък

Източник: *Wardle, C., Derakhshan*

Дезинформацията като заплаха за националната сигурност

Подемът на мащабната дезинформация на гражданите и сериозността на заплахата от нея все повече се осъзнават и предизвикват нарастваща тревога както в държавите от ЕС, така и в международен план. Анкета на Европейската комисия от 2018 г. показва, че според 83% от европейците фалшивите новини представляват проблем за демокрацията, а изследване в САЩ (*Ipsos/BuzzFeed Poll*) сочи, че фалшивите новини се приемат като по-голяма заплаха отколкото насилието, климатичните промени или расизма.

Дезинформацията увеличава тенденциите към разделение на обществото в силно поляризиран демократичен свят. Крайното разделение е предпоставка за отслабване на съпротивителните сили на държавата и национална криза – ефект, търсен от агентите на

дезинформацията. Тя уронва доверието в правителствените институции, цифровите и традиционните медии и е удар срещу демокрацията, тъй като пречи на гражданите да вземат решения, основани на факти. Логично следствие от този ефект е намаляване на използването на информационни източници. Гражданите не използват определени медии поради опасения от фалшиви новини, а липсата на информираност откъсва индивидите от света и неговите реалности. Дезинформацията служи и за отвлечане на вниманието на обществото. Дезинформационните кампании оставят извън вниманието на гражданите жизненоважни краткосрочни и дългосрочни процеси на развитие на човечеството.

От гледна точка на сигурността и отбраната въздействието на дезинформация се проявява на няколко нива, а именно: [4]

- на **геополитическо ниво** чрез разрушаване на системата на международното право с необосновани или неверни аргументи за предприемане на военни операции в трети страни без санкции на ООН, причините да се напусне едностранно международен договор без оценка на последствията за международната сигурност, както и подценяване или надценяване на информация за нови видове съоръжения и технологии;

- на **съюзническо и междудържавно ниво** чрез разпространяване на фалшиви новини по документи като Истанбулската конвенция, Мигрантския пакт на ООН и др., които се застъпват и в изказвания на представители на правителството на различни форуми, независимо от решение на НС или Конституционния съд;

- на **ниво регионални конфликти** чрез премълчаване на факти, новини за инсценирани ситуации, безогледно аргументиране и широки пропагандни кампании при въоръжени сблъсъци;

- на **национално ниво** чрез популизъм и политизиране на въпроси, свързани със сигурността и отбраната. В сферата на модернизацията на въоръженията в Българската армия дезинформацията се поражда от усилията на лобистки групи, политически противопоставяне или като резултат на непрозрачност или злонамереност. Несвоевременна, непълна и непрозрачна информация за проектите по модернизация отваря възможности за тълкувания, коментари, предположения и злоупотреба с данни в други насоки.

В контекста на дезинформацията на национално ниво осигуряването на медийна сигурност и средствата за масова информация е от особено значение в общата система за национална сигурност. По този начин всяка неточна или манипулирана информация, разпространявана от медиите, може да създаде сериозни проблеми за националната сигурност и социално-политическата стабилност в страната. Особено в случай на извънредни ситуации, функцията и значението на медиите се увеличават много и е необходимо да се предостави оперативна, изчерпателна и надеждна информация на гражданите и обществеността, така че да няма никакви негативни тенденции като объркване и паника. В тази връзка една от ключовите цели на информационната сигурност в медиите е да се осигури наличието на определени информационни източници чрез технологична база и човешки ресурси. В момента както медиите, така и институциите, отговорни за националната сигурност, се приспособяват към променящите се нюанси и стратегията им за сътрудничество и взаимното доверие могат да служат за нейните интереси.

Борбата срещу дезинформацията следва да се води на широк фронт чрез изследване на причините за нейното възникване и последствията за сигурността и дезинтеграцията на обществото, разграничаване на неволните от умишлените дезинформации, детайлно разследване на вторите и предприемане на комплексни мерки за превантивно информиране на обществото и създаване на необходимо минимално ниво на компетентност и прозрачност на предлаганите решения.

References:

1. **Blanchette, Jude**, et al. Introduction: Disinformation and Democracy. Center for Strategic and International Studies (CSIS), 2021, pp. 3–4, Protecting Democracy in an Age of Disinformation: Lessons from Taiwan, www.jstor.org/stable/resrep28659.4. Accessed 2 Mar. 2021.
2. **Wardle, C., Derakhshan, H.** 2017. “Information Disorder: Toward an Interdisciplinary Framework for Research and Policy Making.” Report No. DGI(2017)09. Strasbourg: Council of Europe.
3. **Humprecht, E., Esser, F., & VanAelst, P.**(2020). Resilienceto online disinformation: A framework for cross-national comparative research. The InternationalJournal of Press/Politics, 25(3), 493–516. <https://doi.org/10.1177/1940161219900126>
4. **Nikolov, S.**, Dezinformatsiyata kato zaplaha za sigurnostta (2019), Izdanie za analizi – mezhdunarodna politika I sigurnost, www.expert-bdd.com